

COPYLEFT

amankomun kulturala murriztasun artifizialaren kontra

“Nire poesia oso merkea da, herriaren ahotik hartu nuen debalde, eta debalde ematen diot herriaren belarriari”

GABRIEL ARESTI

“Mundu osoko artearen biltegi erraldoi bat egon beharko luke, non eta artistak bertara bere sormenak eraman eta edonork bere beharren arabera edozer hartu dezakeen”

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Copyright © 2007 Xabier Barandiaran Libre zara obra hau: 1) Erabiltzeko, 2) Kopiatzeko, 3) Eraldatzeko, 4) Elkarbanatzeko beti lizentzia berdin hau mantendu ezker

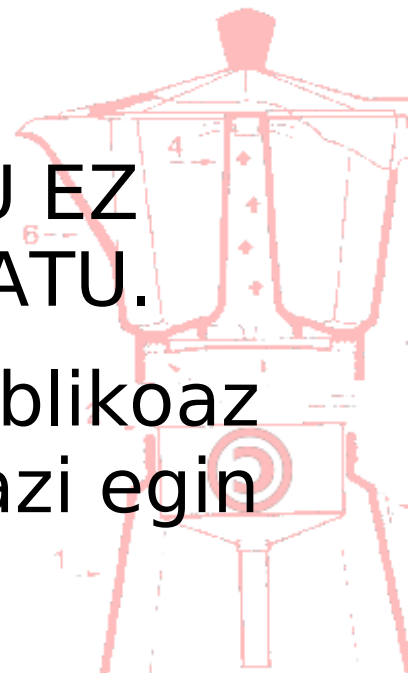
Montaigne-ren Entseiuak ... porrot!

- "Erabat debekaturik dago, Copyright-titularraren idatzizko baimenik gabe, legeek ezarritako zigorraren pean, zatika edo osorik obra hau bisortzea edozein bitartekoz edo prozeduraz, erreprografia eta trataera informatikoa barne direla, baita beronen aleak alokapen edo mailegutza publikoaren bidez banatzea ere"
- Michel de Montaigne-en *Entseiluak I*, Eduardo Gil Bera-ren hitzulpena, Klasikoak SA.

Montaigne-ren Entseiuak ... porrot!

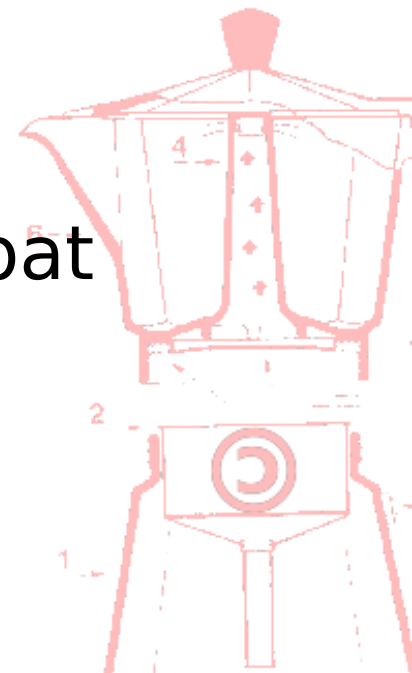
- Eusko Jaurlaritzak gaur eguneko 4.000€ inguruko dirulaguntzaz argitaratutakoa.
- **Liburu hau desagertu egin da.**
 - Elkar megadendan ezin da erosi, gaztelerazko edizioa besterik eztago.
 - Amazon-en ez da agertzen.
- Desagertu egin da ETA EZIN DA KOPIATU EZ
ETA IDATZIZKO BAIMENIK GABE MAILEGATU.
- Copyright-ak liburu hau, dirulaguntza publikoaz egindakoa, gure ingurunetik dezagertarazi egin du.

Montaigne-ren Entseiuak ...

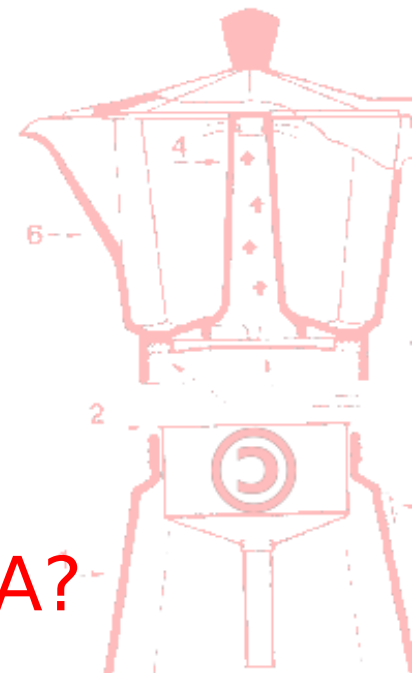
2. partea interneten

- AMAIERA POLIT BAT:
 - <http://www.klasikoak.com>-en
- Are politagoak ere www.armiarma.com-en aurki daitezkeen beste hainbat
- Baina amaiera zorientsurik gabeko hainbat istorio ere badira

beste hainbat istorio

- Filme mutuak itsu
- Foucault Piketa-ra
- Cage-en kaiola isilunearen jabe
- Girl Skauten gailetan garestitzea
- Klik bikoitza: txorakeria patente
- Umeak Miró-ren lapurketan
- Biziaren prezioa NYeko burtsan
- Liburutegiak txiro
- ...
- **ZERK ERAMAN GAITU ISTORIO HAUETARA?**

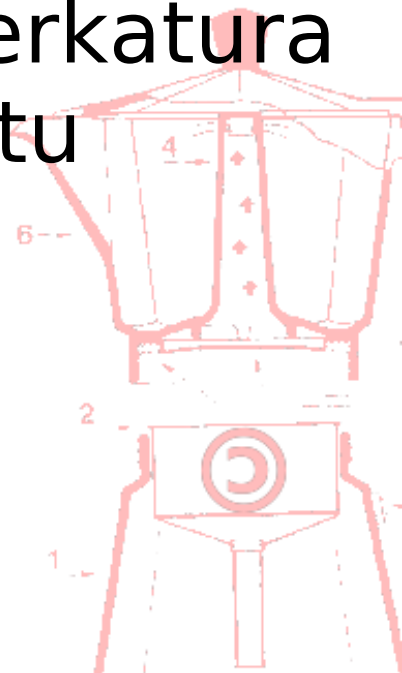

COPYRIGHT

urritasun
artifizialaren
produkzioa eta
banaketaren
kontrola

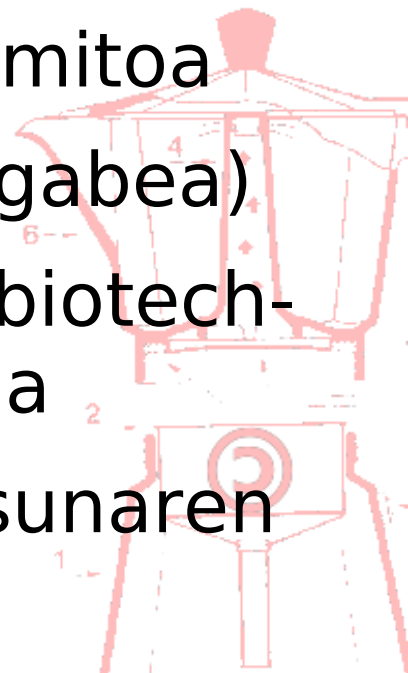
...

kultura merkatura
txikitu

COPYRIGHT-aren historia laburtua

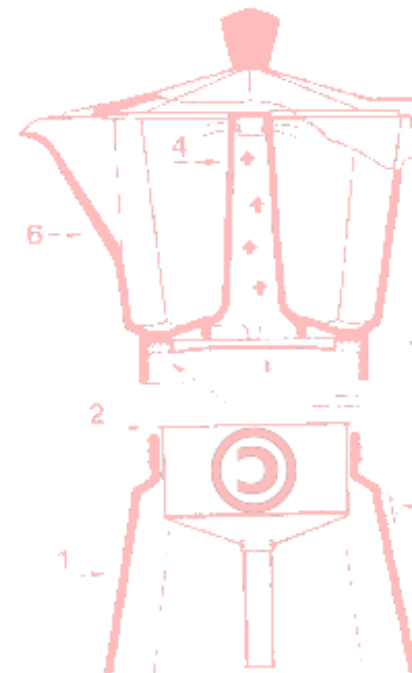
- Guttemberg-en inprenta: elizaren ezagutzaren kontrolaren amaiera
- Ingalaterra: erregearen baimena
 - Inprenten arteko erregulazioa
 - Idatzizko kopiak baimenduak
- Erromantizismoa eta jeinu sortzailearen mitoa
- Micky Mouse efektua (24-40-70-99-amaigabea)
- Ekonomiaren ardatz nagusia EEBBetan: biotech-farmcom, softwarea eta entretenimendua
- Nekazaritza, teknologia, kultura eta osasunaren kontrola

COPYRIGHT-aren historia laburtua

→ ETORKIZUNA:

- DRM
- Kanon gehiago
- Liburutegien ordainketa
- Nanopartikulen jabegoa
- ...

COPYRIGHT-aren produkzio modelo

- Jabego intelektualean dago oinarritua
- Kultura eskuratzeko eskubidea autorearen etekinekin kontrajartzen da
- Informazioaren teknologien garaian jabego intelektuala urritasun artifiziala inposatzen besterik ezin da existitu
 - Horretarako gure ordenadore guztiak kontrolpean jarri edota kanona oro har.
- Berritasunen hiperproduzkoia eta behar artifizialen ekoizpena
- Produktore-autorea erosle-gizartetik ezberdindu

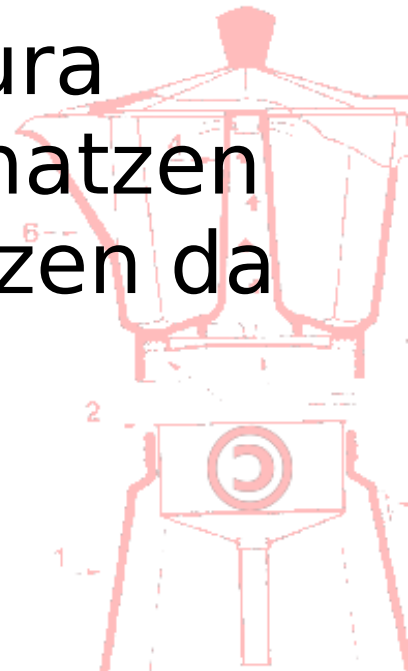

COPYLEFT

kulturaren
egozpena
intelligentzia
kolektiboaren
sarean oinarritua

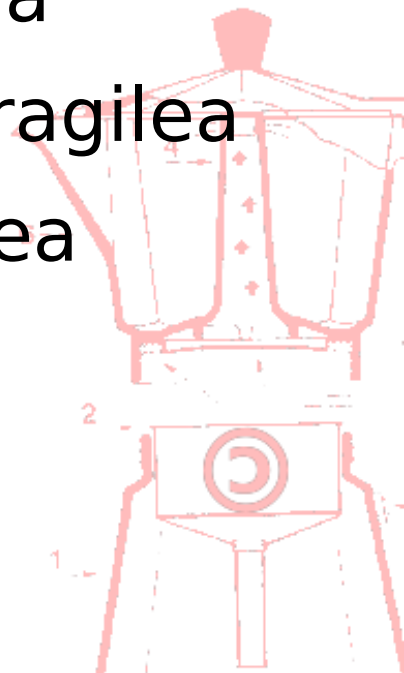
...

kultura
elkarbanatzen
defendatzen da

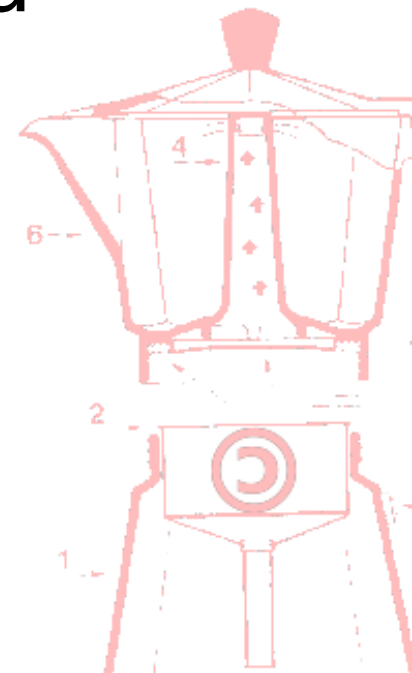

COPYLEFT-aren historia laburtua

- Bakterien genetika elkartrukatze sareak eta bizitzaren sorrera
- Kultura tradizionala eta herrikoia
- 1984: Richard Stallman-en inpresora izorratua
- GNU eta FSF: GPL eta copyleft kontzeptua
- 1991: internet + GNU = Linux sistema eragilea
- 2000: CreativeCommons eta kultura askea

buelta gaitezen baina hasierara

COPYLEFT

amankomun kulturala murriztasun artifizialaren kontra

“Nire poesia oso merkea da, herriaren ahotik hartu nuen debalde, eta debalde ematen diot herriaren belarriari”

GABRIEL ARESTI

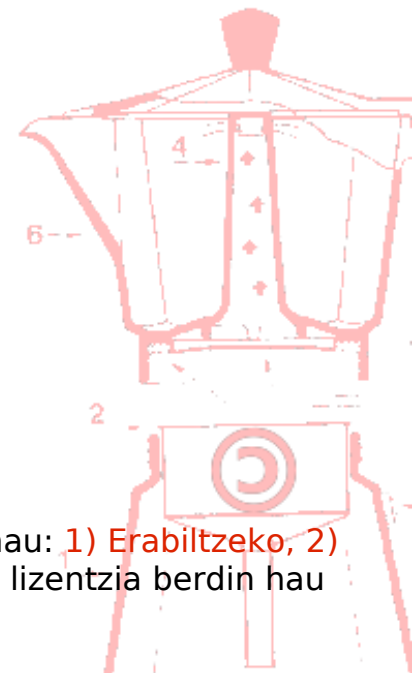
“Mundu osoko artearen biltegi erraldoi bat egon beharko luke non eta artistak bertara bere sormenak eraman eta edonork bere beharren arabera edozer hartu dezakeen”

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Copyright © 2007 Xabier Barandiaran Libre zara obra hau: 1) Erabiltzeko, 2) Kopiatzeko, 3) Eraldatzeko, 4) Elkarbanatzeko beti lizentzia berdin hau mantendu ezkerre

COPYLEFT

amankomun kulturala murriztasun artifizialaren kontra

Copyright © 2007 Xabier Barandiaran Libre zara obra hau: 1) Erabiltzeko, 2) Kopiatzeko, 3) Eraldatzeko, 4) Elkarbanatzeko beti lizentzia berdin hau mantendu ezkeru

COPYLEFT

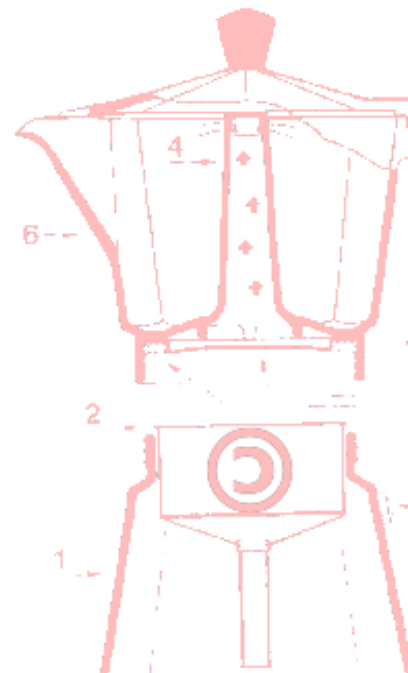
amankomun kulturala murriztasun artifizialaren kontra

Copyright © 2007 Xabier Barandiaran

Aske zara obra hau edonola:

- 1) Erabiltzeko
- 2) Kopiatzeko
- 3) Eraldatzeko
- 4) Elkarbanatzeko

beti lizentzia berdin hau mantendu ezkerro

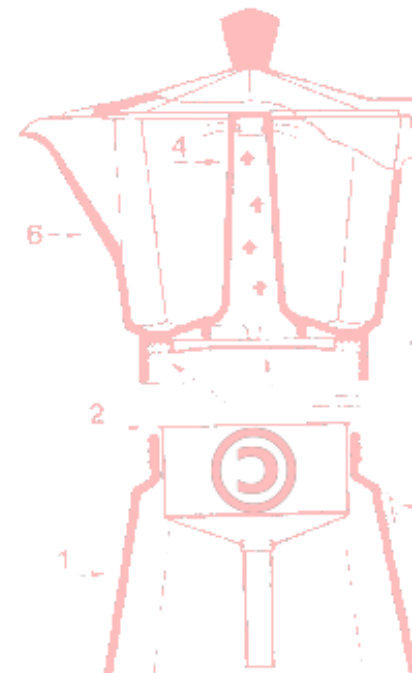
COPYLEFT-aren produkzio modeloa

→ AMANKOMUNA:

- ekarpen eta ondasun kolektiboa
- non edonork hartu eta eman dezakeen
- kontrol zentralik gabe

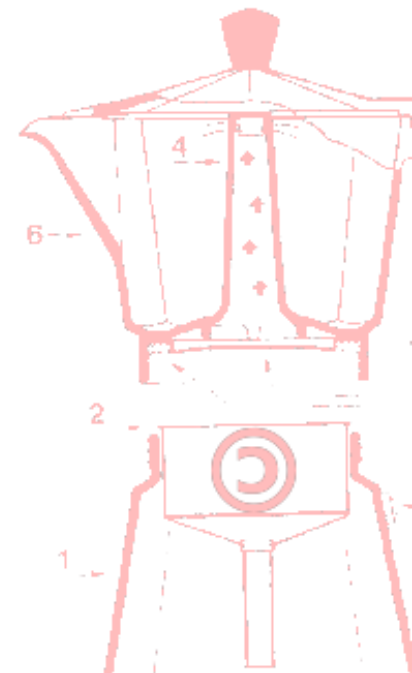
→ OBRA ZENTROAN:

- Autoretza kolektiboa
- Bertsioak
- Adaptazioak

COPYLEFT-aren produkzio modeloa

- Sare produkzio digitala vs. Industrial muntai hiler
- Iraganeko dikotomia artifizialaren apurketa.
 - Produktoreak = kontsumitzaileak = produktoreak
- Produkzio **metatzailea**,
 - erraldaien arretxiko
 - gurpila berriz ere ez asmatu
 - birkonbinazioaren poterea
 - eremu ezberdinen pilaketa

COPYLEFT-aren produkzio modelo

→ Autorearen etekin ekonomikoak:

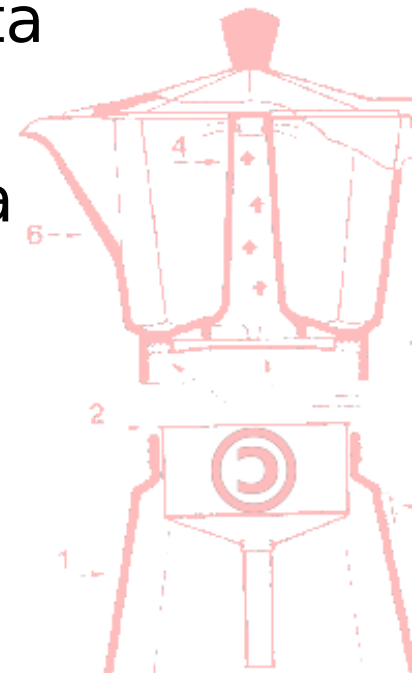
- Enkarguz egindako lanak
- Adaptazioak
- Aktuazioak, hitzaldiak, etab.
- Dirulaguntzak
- Zuzenean publikotik (PayPal)
- Publizitatea
- Salmentak (CC-by-nc)
- GEHI: **Amankomunean dagoenaren berreralbilpenetik aurreztutakoa** (benetan asko izan daiteke)

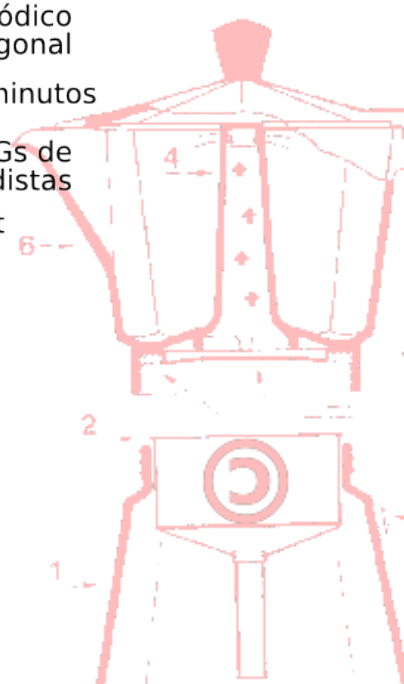
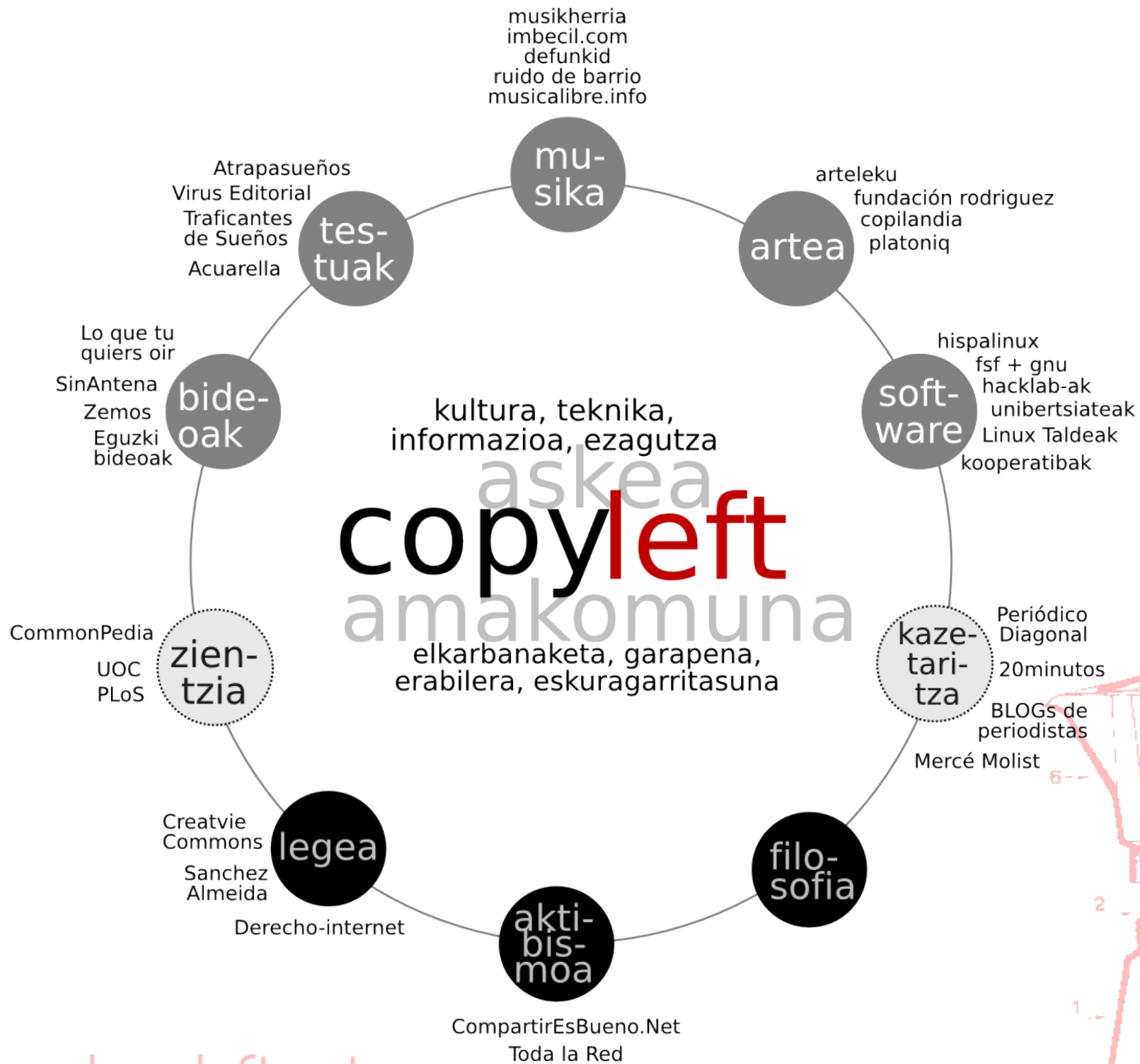

COPYLEFT-aren produkzio modeloa

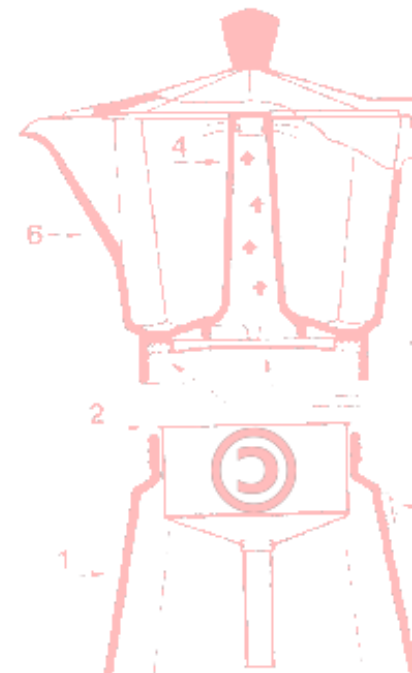
→ Autorearen etekin soziala:

- Prestigioa, ospea
 - honek era berean bere etekinak dauzka: **atentzioaren ekonomia**
- Sare sozialak
- Komunitatearen parte izatearen nortasuna eta sinergiak
- Ongizate etikoa: ezagutzaren zirkulazio librea kriminalizatu gabe

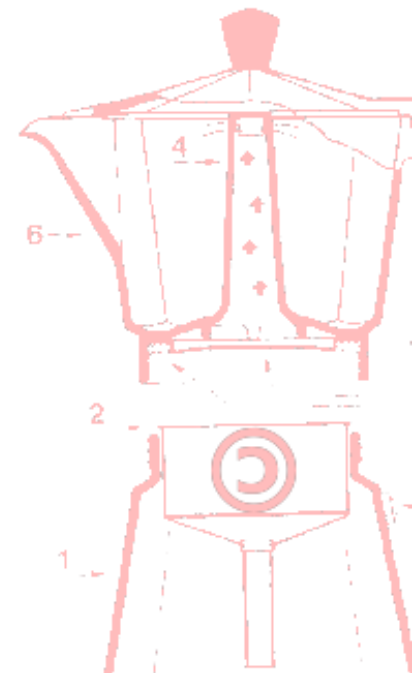

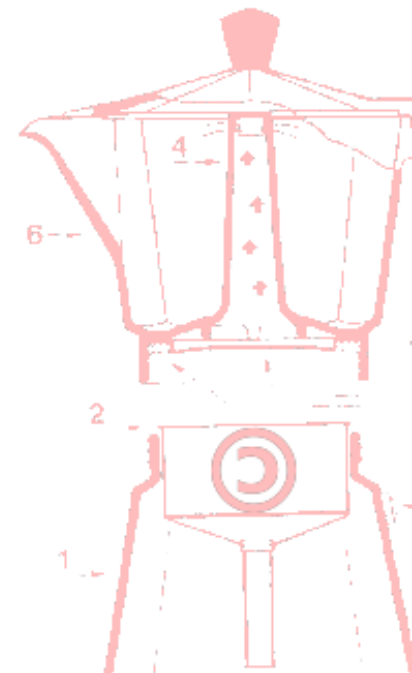
copyleft-a ez da amets utopikoa,
eguneko errealitatea baizik

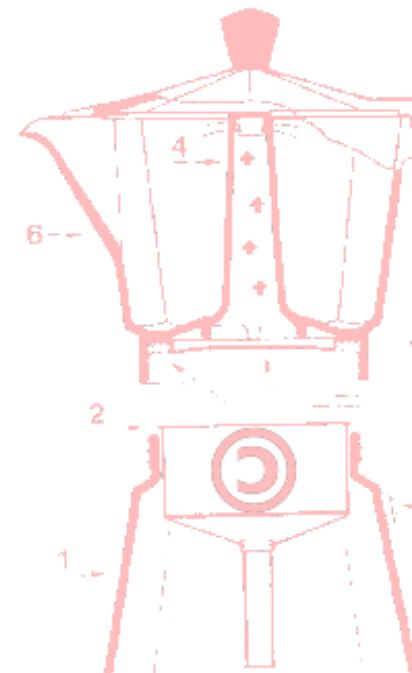
+ 53.000.000
web orrialde copyleft dira

+ 1.000.000
blog copyleft dira

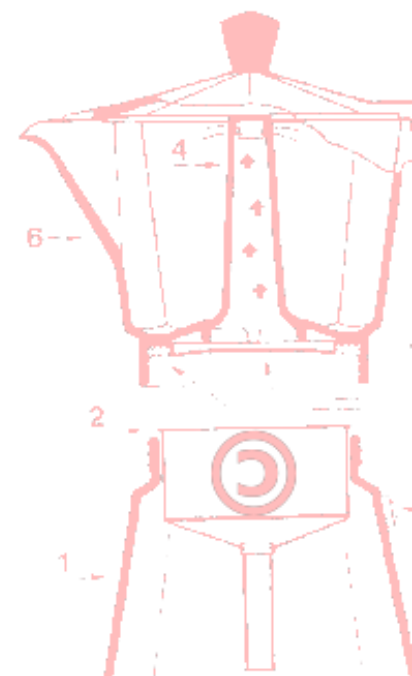
flickr.com
+ 5.000.000
argazki copyleft dira

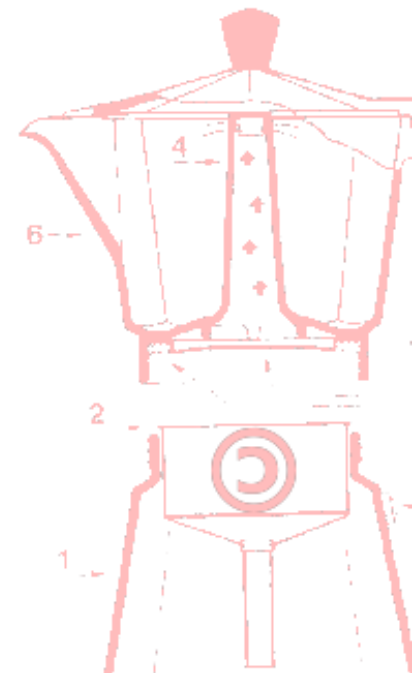
www.doaj.org

2.389

zientzia aldizkarik eskuratze askekoak

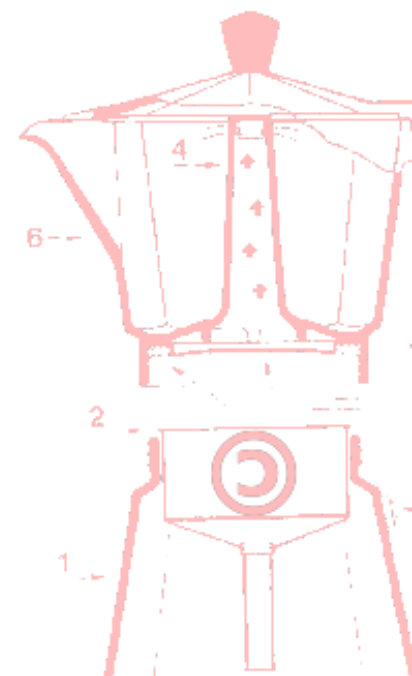
www.wikipedia.org
+ 1.500.000
sarrera dauzka,
munduko entziklopedia handiena

www.jamendo.com

Milaka disko

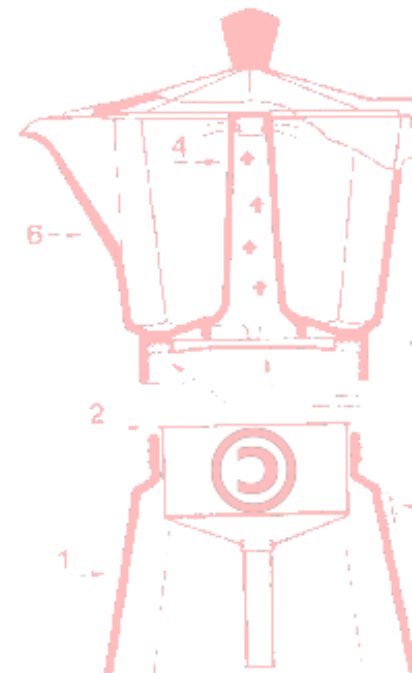
dira copyleft, Pearl Jam, Prince, Gilberto Gil, Musikerria disketxea, ...

www.debian.org

10.000

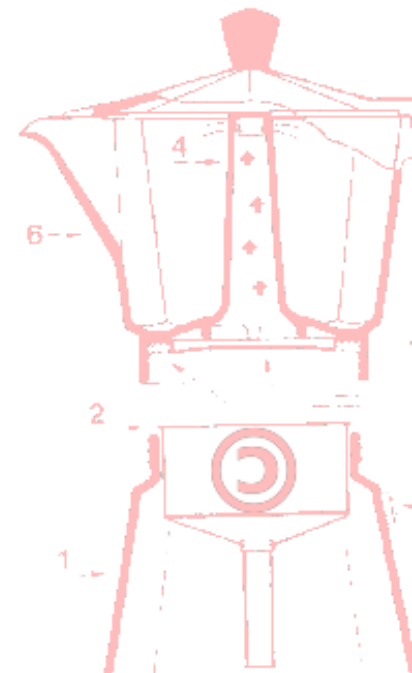
programa aske, munduko programa
multzo handiena

www.debian.org

+ 8.000.000.000 \$

ekoizpen prezioa

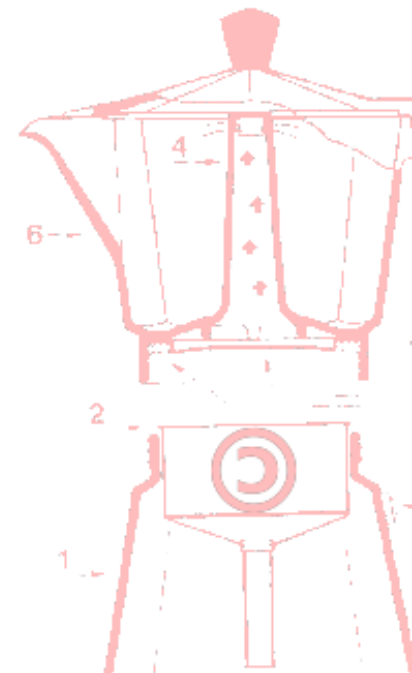

Literaturan posible al da COPYLEFT-a?

- **BAI**
- **Wu Ming** “Q” elaberria, Mondadori-k argitaratua: 200.000 ale salduak
- **Traficantes de Sueños** argitaletxeak copyleft liburuak argitaratzen ditu soilik
- **LuLu.com:**
 - 200 orrialdeko liburua
 - 4 \$ inprenta + 4,53 \$ enkuadernazioa
 - 4 \$ autorearen etekina + 1 \$ Lulu.com
 - Salmenta prezioa: 13,53 \$ zuzenean internet bidez erosi eta autoreak kobratu
- **Eusko Jaurlaritzako dirulaguntzak**

laburbilduz ...

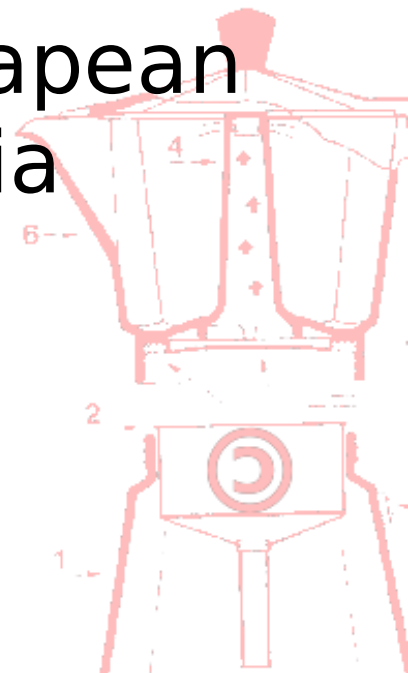
Zer da beraz COPYLEFT-a?

- Obra bati atzekitzen zaion copyright lizentzia mota bat, jabego intelektualari buelta ematen diona
- Kultura aske eta amankomunaren aldeko filosofia bat
- Kultura produzitzeko modu metatzaile bat da, non eta sortzaileek badituzten abaintalak eta bizimodu ezberdinak
- Giza erlazio mota bat, gizarte mota bat, sormen komunitate bat sortzen duena

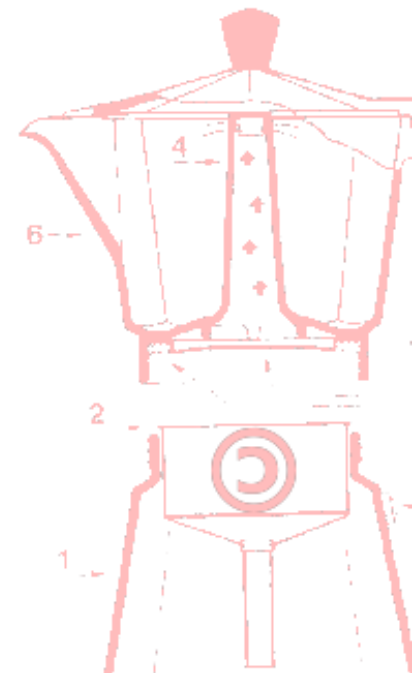

Zer da beraz COPYLEFT-a?

- Copyleft-a amankomunean eta modu askean produzitzeko modu metatzaile batetik sortzen den gizarte mota bat da, teknologiak ahalmentzen duen kooperazio sakabanatuaren filosofiapean oinarrituakoa eta gaur egun lizentzia berezietan gauzatzen dena.

milesker!

Kritikak

- "Sistema ekonomiko, sozial eta politiko guztiak suntsitu beharko lirateke. Orduan, obra guztiona izango litzateke. Copyleftaren aldekoa ere banaiz. Horren arabera, erosiko ditudan galtzontziloak eta ogiak ere ez ditut ordainduko. Doan dira. Musikari batzuek egile-eskubideen publikotasunaren ala pribatizazioaren alde egin beharrean, bi aukerak eskaintzen dituzte. Ordainduta eta doan."

Ritxi AIZPURU, Musika argitaratzailea, 2007ko ekainaren 7an, GARA.

